

Turvapaikkaraportti 2026

Tiivistelmä

Turvapaikkaraportti 2026

**Vuosikertomus turvapaikkatilanteesta
Euroopan unionissa**

TIIVISTELMÄ

Kesäkuu 2026

© Euroopan unionin turvapaikkavirasto (EUAA), 2026

Euroopan unionin turvapaikkavirasto (EUAA) tai sen puolesta toimivat henkilöt eivät ole vastuussa siitä, miten tämän julkaisun sisältämiä tietoja käytetään.

Kansikuva: Getty Images/[Stefano Guidi](#)

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2026

PDF BZ-01-26-013-FI-N ISBN 978-92-9418-446-7 2600-2973 doi: 10.2847/8823213

Aineistoa lainattaessa on mainittava lähde. Valokuvien ja muun materiaalin käyttöön tai jäljentämiseen, joihin EUAA:lla ei ole tekijänoikeutta, on pyydettävä lupa suoraan tekijänoikeuden haltijalta.

Note: *This translation has not been verified by the EUAA.*

Alkusanat

Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten määrä väheni EU+-maissa jo toisena vuonna peräkkäin, yhteensä 0,8 miljoonaan. Tämä johtui useista tekijöistä, kuten poliittisesta kehityksestä tärkeimmissä lähtömaissa, esimerkiksi Syyriassa, sekä eurooppalaisesta yhteistyöstä kumppanimaiden kanssa, mikä vähensi liikettä Eurooppaan johtavilla muuttoreiteillä. Samaan aikaan EU+-maat jatkoivat väliaikaisen suojelun tarjoamista noin 4,5 miljoonalle Ukrainasta siirtymään joutuneelle henkilölle. Osalla maista oli tässä muita suurempi vastuu kannettavanaan. Myös aloitteita pitkän aikavälin ratkaisujen löytämiseksi jatkettiin, tavoitteena helpottaa tilannetta väliaikaisen suojelun päättyessä maaliskuussa 2027.

Vuonna 2025 kaikkien EU+-maiden yhteisenä tavoitteena oli valmistautua muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen voimaantuloon kesäkuuhun 2026 mennessä. Kansalliset täytäntöönpanosuunnitelmat ja kansalliset strategiat ovat olleet ohjenuorana uudistuksille, joiden myötä pian käynnistetään uudistettu eurooppalainen turvapaikkajärjestelmä.

Maiden ei ole kuitenkaan tarvinnut käydä tätä prosessia läpi yksin. Euroopan komissio on yhdessä EU:n virastojen kanssa antanut ohjeita ja tukea. Virastomme tuki tätä työtä erityisellä Pact-ohjelmallaan, joka sisälsi monenlaisia toimintoja. EUAA tarjosi maiden viranomaisille operatiivista tukea, koulutti turvapaikka-alan ammattilaisia muun muassa akkreditoitussa EUAA-akatemiassaan, laati teknistä materiaalia auttaakseen ammattilaisia yhdenmukaistettujen menettelyjen soveltamisessa sekä laati tilanneanalyseja politiikkojen ohjaamiseksi.

Esimerkiksi Syyrian tilanteen muuttuessa EUAA keräsi nopeasti tietoa EU+-maiden syyrialaisiin hakijoihin kohdistuvista politiikoista ja käytännöistä, ja lähtömaatiетоjen (COI) keruu tuotti laadukasta tietoa maan tilanteen kehittymisestä. Julkaisemalla katsauksen turvallisen maan käsitteiden soveltamisesta EU+-maissa EUAA tuki myös lainsäädäntöprosessia, jonka tavoitteena oli hyväksyä EU:n laajuinen luettelo turvallisista lähtömaista sekä tarkistettu turvallisen kolmannen maan käsite.

On selvää, että kesäkuu 2026 ei merkitse päättepistettä, vaan siirtymistä uuteen vaiheeseen Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän kehityksessä. Tässä uudessa vaiheessa saadaan todennäköisesti paljon oppia käytännön tekemisen kautta. Kyseessä on prosessi, jossa uusien sääntöjen käytännön soveltamisesta saatu palaute ohjaa muutoksia, joita tehdään operatiivisella ja politiikkojen tasolla. Turvapaikkavirasto jatkaa koko prosessin ajan maiden tukemista ja tarjoaa edelleen asiantuntemuksensa Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän tehokkaan toiminnan varmistamiseksi.

Nina Gregori
pääjohtaja
Euroopan unionin turvapaikkavirasto

Sisällys

Alkusanat.....	4
Johdanto	6
1. Merkittäviä turvapaikka-alan edistysaskelia Euroopan unionissa vuonna 2025.....	7
2. Kansainvälisen suojelun saamisen hallinnointi	9
3. Turvapaikkamenettelyjen yksinkertaistamista ja yhdenmukaistamista koskevia aloitteita	10
4. Kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotto.....	11
5. Vastuu kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta	12
6. Uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskeva yhdenmukainen toimintamalli	13
7. Suojelua saavien henkilöiden kansainvälisen suojelun myöntämisperusteiden täyttymistä ja kotouttamista koskevat oikeudet	14
Tietolaatikko 1. Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäinen suojelu	16
8. Oikeudelliset takeet lapsille ja erityistarpeisille hakijoille	17
Loppuhuomautukset.....	19

Johdanto

Tiivistelmä vuoden 2026 turvapaikkaraportista: Vuosikertomus turvapaikkatilanteesta Euroopan unionissa sisältää yhteenvedon kansainvälisen suojelun keskeisistä kehityssuuntauksista, joita esitellään lyhentämättömässä raportissa. Tiivistelmän saa **31 kielellä** eli kaikilla EU-kielillä sekä albanian, arabian, makedonian, venäjän, serbin, turkin ja ukrainan kielellä.

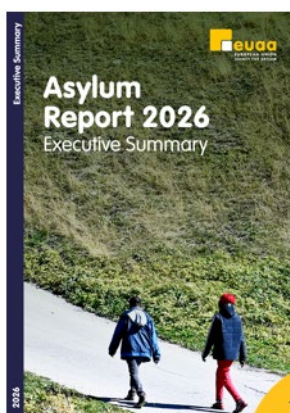
Lyhentämättömän raportin tiedot ovat haettavissa muista käyttäjäystävällisistä eri lähteistä:

- **Kansallista turvapaikkakehitystä kuvaavassa tietokannassa** esitellään raportissa kuvatut lainsäädännölliset, institutionaaliset ja poliittiset kehityssuunnat. Päivityksiä voi hakea maan, aiheen, vuoden ja kehityksen tyypin perusteella. Tiedot on myös koottu yhteen ja esitetty taulukkomuodossa maittain ja aiheittain PDF-asiakirjassa.
- Kertomuksessa esitellään oikeuskäytännön kehitystä **EUAA:n oikeuskäytäntötietokannan** perusteella. Linkeistä pääsee aiheeseen liittyviin tapauksiin tietokannassa.
- *Turvapaikkaraportin* laatimisessa käytetyt lähteet ovat lähdeluettelossa raportin lopussa. Ne ovat saatavilla myös kansainvälistä suojelua Euroopassa koskevassa tietokannassa (DIP) kohdassa **Sources** (lähteet), jossa on haku- ja vientitoimintoja.

Infografiikassa on ajantasaista tietoa EU:n turvapaikkaviraston toiminnasta ja jäsenvaltioille annettavasta tuesta: <https://www.euaa.europa.eu/asylum-report-2026/section-10-euaa-support-2025>

Maakatsauksissa esitetään tärkeimmät kehityssuuntaukset maittain: <https://www.euaa.europa.eu/asylum-report-2026/country-overviews>

Additional resources to the Asylum Report 2026

Translations
in all EU
languages
and 7 non-EU
languages

Click on **Database on International Protection in Europe** to consult sources on asylum

1. Merkittäviä turvapaikka-alan edistysaskelia Euroopan unionissa vuonna 2025

Vuonna 2025 Euroopassa elettiin muutosten ja rakenteellisten uudistusten aikaa sekä kehitettiin strategioita EU:n turvapaikka- ja muuttoliikearkkitehtuurin nykyaikaistamiseksi. Samaan aikaan kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten määrä väheni huomattavasti. Muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen täytäntöönpano oli EU:n päätöksenteossa keskeisellä sijalla, ja tavoitteena oli saada aikaan konkreettisia tuloksia mahdollisimman nopeasti. Toimilla pyrittiin ensisijaisesti tehostamaan turvapaikkamenettelyjä, helpottamaan ulkorajoilla vallitsevaa painetta ja tehostamaan palautuksia. Kansalliset täytäntöönpanosuunnitelmat ovat olleet ohjenuorana, kun sopimusta on muutettu käytännön toimiksi. Lisäksi Euroopan komissio on tarjonnut asiantuntemustaan ja taloudellisia resursseja, ja asianomaiset EU:n virastot ovat antaneet EU:n jäsenvaltioille tukea sen varmistamiseksi, että niiden kansalliset turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmät ovat valmiina kesäkuuhun 2026 mennessä.

Euroopan komissio esitti huhtikuussa ja toukokuussa 2025 kaksi turvallisen maan käsitteitä koskenutta ehdotusta, EU:n turvallisten lähtömaiden luettelon ja uusia sääntöjä turvallisen kolmannen maan käsitteen soveltamisen helpottamiseksi. Pyrkimyksenä oli saattaa joitakin turvapaikkamenettelyasetuksen osia voimaan jo varhaisessa vaiheessa. Ensimmäisen ehdotuksen tarkoituksena oli aikaistaa turvapaikkamenettelyasetuksen säännösten voimaantuloa. Näiden säännösten mukaan kansainvälistä suojelua koskevat hakemukset, jotka on jättänyt sellaisen maan kansalainen, josta tulevien turvapaikkahakemusten hyväksymisaste on EU:ssa enintään 20 prosenttia, voidaan käsitellä nopeutetussa menettelyssä tai rajamenettelyssä. Ehdotuksessa todettiin myös, että turvalliset lähtömaat ja turvalliset kolmannet maat voidaan nimetä poikkeuksin.

Toinen ehdotus koski turvallisen kolmannen maan käsitteen soveltamista. Ehdotuksen tavoitteena oli nopeuttaa turvapaikkamenettelyjä ja keventää turvapaikkajärjestelmään kohdistuvaa painetta samalla huolehtien hakijoiden oikeusturvasta. Ehdotettujen muutosten myötä hakijalta ei enää vaadita yhteyttä turvalliseen kolmanteen maahan; kauttakulku turvallisen kolmannen maan kautta katsotaan riittäväksi yhteydeksi hakijan ja kyseisen maan välillä. Säädökseen sisällytettiin mahdollisuus soveltaa käsitettä myös silloin, kun yhteyttä turvalliseen kolmanteen maahan ei ole tai kauttakulkua sen kautta ei tapahdu, jos kyseisen kolmannen maan kanssa on tehty tätä varten sopimus tai erityisjärjestely.

Helmikuussa 2026 Euroopan parlamentti näytti vihreää valoa uusille säännöille, ja neuvosto tarkisti turvallisen kolmannen maan käsitteen virallisesti ja hyväksyi ensimmäisen EU:n laajuisen luettelon turvallisista lähtömaista. Näihin kuuluvat Bangladesh, Kolumbia, Egypti, Intia, Kosovo¹, Marokko ja Tunisia.

Euroopan komissio ehdotti sopimuksen lainsäädäntökehityksen täydentämiseksi maaliskuussa 2025, että palauttamispolitiikkaa uudistetaan uuden EU:n yhteisen palauttamisjärjestelmän avulla. [Asetuksessa](#) säädetään jäsenvaltioiden yhteisistä menettelyistä palauttamispäätösten

¹ Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

antamiseksi sekä yhtenäisestä eurooppalaisesta palauttamismääräyksestä, mikä edistää yhdenmukaisuutta, avoimuutta ja koordinoitua.

Marraskuussa 2025 Euroopan komissio käynnisti ensimmäisen vuotuisen muuttoliikkeen hallintasyklin, joka käsittää seuraavat osat:

- Euroopan vuotuinen turvapaikka- ja muuttoliikekertomus, joka tarjoaa tilannekuvan turvapaikka- ja muuttoliikeasioista EU:ssa
- Euroopan komission päätökset, joissa määritetään jäsenvaltioiden muuttoliikepaineen taso
- Euroopan komission ehdotus yhteisvastuureservistä paineen kohteena olevien jäsenvaltioiden tarpeisiin vastaamiseksi.

Ajanjakson heinäkuusta 2024 kesäkuuhun 2025 kattavan vuotuisen turvapaikka- ja muuttoliikekertomuksen mukaan tilanne muuttoliikkeen suhteen kohentui EU:ssa, mutta haasteita on edelleen. Näitä ovat esimerkiksi laittomien maahantulojen aiheuttama jatkuva paine, luvaton liikkuminen EU:n sisällä sekä Venäjän ja Valko-Venäjän harjoittama muuttoliikkeen välineellistäminen.

Kertomuksessa esitetyn tilanneanalyysin perusteella Euroopan komissio totesi, että Kypros, Kreikka, Italia ja Espanja ovat ”muuttoliikepaineen alla” ja täyttävät edellytykset tuen saamiseen EU:n yhteisvastuureservistä, kun sopimus tulee voimaan kesäkuussa 2026. Toisen maaryhmän katsottiin olevan ”vaarassa joutua muuttoliikepaineen alaiseksi”, ja siihen kuuluvat Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Irlanti, Kroatia, Latvia, Liettua, Puola, Ranska, Saksa, Suomi ja Viro. Lisäksi Bulgaria, Itävalta, Kroatia, Puola, Tšekki ja Viro tunnistettiin ”maiksi, joissa on merkittävä muuttoliiketilanne” viiden edellisen vuoden kumulatiivisen paineen vuoksi. Vuotuisen yhteisvastuureservin perustamista koskevassa neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä vuoden 2026 tarpeiksi vahvistettiin 21 000 sisäistä siirtoa tai rahoitusosuuksia, joiden kokonaismäärä on 420 miljoonaa euroa. Täytäntöönpano alkaa 12. kesäkuuta 2026.

Määrittääkseen EU:n turvapaikka- ja muuttoliikepolitiikan tavoitteet tuleville vuosille Euroopan komissio esitteli tammikuussa 2026 eurooppalaisen turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallintastrategian. Strategia toimii ohjenuorana kolmen päätavoitteen saavuttamisessa: sääntöjenvastaisen muuttoliikkeen ehkäisemisessä, sotaa ja vainoa pakenevien ihmisten suojelussa sekä osaajien houkuttelemisessa EU:hun.

Muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikan ulkoisen ulottuvuuden osalta EU jatkoi koko reitin kattavan lähestymistavan soveltamista muuttoliikkeen hallintaan yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Aloitteisiin sisältyi muuttoliikkeen perimmäisiin syihin puuttuminen, kumppanimaiden avustaminen rajaturvallisuuteen ja salakuljetusverkostojen torjuntaan liittyvien valmiuksien parantamisessa, kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden suojelun ratkaisujen edistäminen eri puolilla maailmaa sekä turvallisten ja laillisten väylien tarjoaminen vaihtoehtona Eurooppaan kohdistuvalle sääntöjenvastaiselle muuttoliikkeelle. Positiivisiin kannustimiin perustuvan yhteistyön lisäksi EU on ottanut käyttöön mahdollisuuden peruuttaa etuudet poikkeustilanteissa, joissa voimassa olevia järjestelyjä käytetään tavalla, joka aiheuttaa merkittäviä muuttoliike- ja turvallisuushaasteita. Tätä varten on tullut voimaan uusi asetus, jossa säädetään tarkistetusta viisumivapauden keskeyttämismekanismista.

2. Kansainvälisen suojelun saamisen hallinnointi

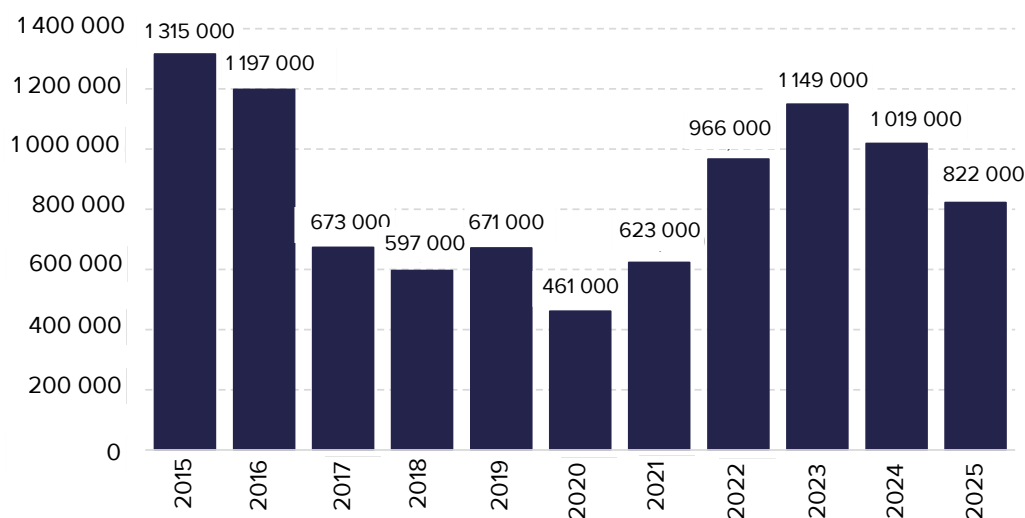
EU+-maissa jätettyjen turvapaikkahakemusten määrä laski vuonna 2025 jo toisena peräkkäisenä vuotena ja oli 822 000 (ks. kaavio 1). Tämä oli viidennes vähemmän kuin vuonna 2024, ja alin taso sitten vuoden 2021. Eniten hakemuksia vastaanotti edelleen Saksa, 163 000 hakemusta, joskin tämä oli selvästi vähemmän kuin vuonna 2024 (laskua oli lähes kolmannes). Seuraavana olivat Ranska (152 000), Espanja (143 000) ja Italia (134 000).

Kun tarkastellaan turvapaikkahakemusten määrää suhteessa väestön kokoon, EU+-maissa jätettiin keskimäärin noin 1 800 hakemusta miljoonaa asukasta kohti. Kreikassa ja Kyproksessa oli eniten turvapaikanhakijoita miljoonaa asukasta kohti (Kreikka 5 900 ja Kypros 4 500). Seuraavana, tosin suurella erolla, olivat Espanja, Belgia ja Sveitsi (kussakin noin 2 900).

Pääasiassa vuoden 2025 hakijat edustivat vain muutamaa kansallisuutta. Viisi suurinta ryhmää muodostivat Afganistanin (14 % kaikista hakemuksista), Venezuelan (11 %), Syyrian (5 %), Bangladeshin (4 %) ja Turkin (4 %) kansalaiset.

Toistuvien hakemusten määrä kasvoi 39 prosenttia verrattuna vuoteen 2024, ja luku on ennätyskellisen suuri. Niiden osuus oli 15 prosenttia kaikista turvapaikkahakemuksista vuonna 2025, mikä on kaikkien aikojen suurin tilastoitu osuus. Selittävänä tekijänä saattaa olla [Euroopan unionin tuomioistuimen lokakuussa 2024 antama tuomio](#), jossa todettiin, että afganistanilaisten osalta sukupuoli ja kansalaisuus riittävät perusteiksi sille, että he ovat vaarassa joutua vainoksi katsottavien tekojen kohteeksi, mikä johti jyrkkään kasvuun afganistanilaisten tekemien toistuvien hakemusten määrässä.

Kaavio 1. Kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten määrä EU+-maissa vuosina 2015–2025

Lähde: EUAA:n varhaisvaroitus- ja valmiusjärjestelmän tiedot 3. helmikuuta 2026.

Henkilöt, joiden kotimaasta tulevien turvapaikkahakemusten hyväksymisaste on alhainen, jättivät vuonna 2025 yhä suuremman osan turvapaikkahakemuksista. Heidän osuutensa oli yli puolet hakemusten kokonaismäärästä. Sopimuksen sääntöjen mukaan kesäkuusta 2026 lähtien kansalaisiin, joiden kotimaasta tulevien turvapaikkahakemusten hyväksymisaste on alhainen (alle 20 %), sovelletaan pakollista rajamenettelyä tietyissä olosuhteissa, jotka on määritelty turvapaikkamenettelyasetuksen 43 artiklan 1 kohdassa.

EU+-maat tekivät vuoden 2025 aikana yhteistyötä Euroopan komission ja EU:n virastojen kanssa rajavalvonnan IT-valmiuksien nykyaikaistamiseksi, mihin kuului myös uuden Eurodac-järjestelmän toiminnan edellyttämien teknisten, operatiivisten ja hallinnollisten resurssien turvaaminen. Varmistaakseen, että suojelutarpeen arviointi ja rajalla tapahtuvat turvapaikka- ja palautusmenettelyt sujuvat saumattomasti ja yhtenäisesti, kansalliset viranomaiset jatkoivat lainsäädäntötyötä ja käytännön valmisteluja. Näihin sisältyi tarvittavien tilojen rakentamista, riittävien resurssien varmistamista, ohjeistusten ja käytännön työkalujen kehittämistä sekä koulutuksen järjestämistä uusien menettelyjen toteuttamisesta vastaaville ammattilaisille.

Vastatessaan moninaiisiin muuttoliikepaineisiin ja ulkorajojen turvallisuushaasteisiin EU+-maat keskittyivät edelleen rajavalvontaan ja pitivät tiukempia suojelukäytäntöjä voimassa tavalla, joka on toisinaan vaarantanut sellaisten henkilöiden, jotka saattavat olla suojelun tarpeessa, mahdollisuuden päästä tehokkaasti alueelle ja turvapaikkamenettelyn piiriin. Kansainväliset järjestöt, kansalaisjärjestöt ja oikeuslaitokset ovat usein tarkastelleet tällaisia käytäntöjä kriittisesti. Ne ovat puuttuneet tapauksiin, joissa on annettu huonoa kohtelua, väitettyihin pushback-menettelyn käyttötilanteisiin ja summittaisiin palautuksiin sekä kansallisten viranomaisten toimenpiteisiin, jotka on kohdistettu etsintä- ja pelastustoimintaa harjoittaviin kansalaisjärjestöihin.

3. Turvapaikkamenettelyjen yksinkertaistamista ja yhdenmukaistamista koskevia aloitteita

Turvapaikkamenettelyjen alalla EU+-maiden toimet keskittyivät kolmeen pääalueeseen. Nämä olivat päätöstä odottavien vireillä olevien asioiden määrän vähentäminen, resurssien osoittaminen uusien sääntöjen käytännön toteuttamisen järjestämiseen sekä henkilöstön kouluttaminen uusista säännöksistä. Lisäksi Euroopan komissio asetti saataville taloudellista tukea (kuten teknisen tuen välineen), EUAA antoi teknistä tukea, ja EU+-maat tekivät kahdenvälistä yhteistyötä asiantuntemuksen vaihtamiseksi. Sopimuksen mukaisesti ne myös osoittivat huomattavia resursseja eri skenaarioita koskevien kansallisten varautumissuunnitelmien laatimiseen. Niihin sisältyi indikaattoreita ja kynnysarvoja tiettyjen vastatoimien käynnistämistä ja lopettamista varten.

Valmiuksien kehittämiseen tähtäävät toimet räätälöitiin kunkin maan turvapaikka- ja vastaanottotilanteen erityispiirteiden mukaisesti. Joissakin maissa keskityttiin edelleen organisaatiomuutoksiin, henkilöstön rekrytointiin ja osaamisen kehittämistä koskevaan koulutukseen. Useat turvapaikkaviranomaiset jatkoivat sisäisten menettelyjensä tarkistamista tai hienosäätöä sekä lomakkeiden ja päätösluonnosten päivittämistä tavoitteenaan tehostaa

päätöksentekoprosessejaan. Laadukkaan ja nopean päätöksenteon tukemiseksi EU+-maat päivittivät maakohtaisia toimintalinjojaan lähtömaissa tapahtuneiden muutosten perusteella. Useissa lähtömaissa vallitseva epävakaa tilanne vaikutti kuitenkin tapausten käsittelyyn, ja toisinaan turvapaikkaviranomaiset keskeyttivät tiettyä kansalaisuutta ja lähtömaata edustavien hakijoiden tapausten käsittelyyn.

Vuonna 2025 EU+-maat antoivat noin 874 000 päätöstä ensimmäisen käsittelyn jälkeen, mikä on eniten sitten vuoden 2017. Lisäys johtui jyrkästä kasvusta hylkäysten määrässä, pääasiassa sellaisten maiden kansalaisten osalta, joista tulevien hakemusten hyväksymisaste alhaisella tasolla (enintään 20 prosenttia). Eniten päätöksiä tehtiin Saksassa, sen jälkeen Ranskassa ja Espanjassa. Vuonna 2025 ensimmäisessä käsittelyssä vireillä olevat tapaukset vähenivät 863 000:een, kun vuonna 2024 niitä oli ollut 986 000 (laskua oli noin 13 prosenttia). Jotkut EU+-maat tehostivat päätösten tekoa ensimmäisen käsittelyn osalta, mutta vireillä olevien tapausten määrän lasku johtui pikemminkin siitä, että hakemuksia jätettiin vähemmän. Vaikka ensimmäisessä käsittelyssä vireillä olevien tapausten määrä laski, valitusten kokonaismäärän kasvu merkitsi sitä, että tapausten määrä pysyi kaikissa oikeusasteissa vakaana ja korkealla tasolla.

Euroopan komissio on korostanut oikeusviranomaisten kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä ja näiden vahvistamisen tärkeyttä valmistauduttaessa sopimuksen sääntöjen voimaantuloon, ja useat EU+-maat ovat panostaneet toisen asteen tai sitä ylempien oikeusasteiden valmiuksien parantamiseen.

4. Kansainvälistä suojelua hakevien vastaanotto

EU+-maat pyrkivät saattamaan vuoden 2024 vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä 12. kesäkuuta 2026 mennessä sekä mukautumaan muihin vastaanottoon vaikuttaviin säädöksiin, kuten turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinta-asetukseen ja turvapaikkamenettelyasetukseen. EU+-maat mukauttivat vastaanotto-olosuhteitaan kansallisten täytäntöönpanosuunnitelmiansa mukaisesti ja korjasivat puutteita vastaanottokapasiteetissaan, myös rajamenettelyssä olevien hakijoiden osalta. Tämän vuoksi monien maiden oli perustettava suojelutarpeen arviointiin tarkoitettuja keskuksia sekä majoitustiloja rajamenettelyn kohteena oleville hakijoille. Operationaaliset tarpeet johtivat muutoksiin myös asiakashallinnassa ja IT-järjestelmissä. Vuotuisen muuttoliikkeen hallintasyklin ensimmäinen kierros paransi vastaanottojärjestelmiä koskevien tietojen laatua EU+-maissa.

Turvapaikkahakemusten määrän lasku helpotti vastaanottojärjestelmien kuormitusta useissa maissa, ja niissä ryhdyttiin supistamaan vastaanottokapasiteettia. Sen sijaan jotkut maat, joiden vastaanottojärjestelmissä oli edelleen kuormitusta, säilyttivät kapasiteettinsa ennallaan tai jopa lisäsivät sitä. Vastaanottokapasiteettia koskevassa merkittävässä oikeustapauksessa Euroopan unionin tuomioistuin katsoi, että jäsenvaltio ei voi välttää EU:n lainsäädännön mukaisia, turvapaikanhakijoiden perustarpeiden tyydyttämiseen liittyviä velvoitteitaan vetoamalla hakijoiden ennalta arvaamattomaan ja väistämättömään suureen määrään, ja korosti tarvetta luoda puskurikapasiteettia mahdollisten suurten hakijamäärien vastaanottamista varten.

EU+-maat ovat jo pitkään joutuneet käsittelemään luvattoman edelleen liikkumisen vaikutuksia. Useat maat jatkoivat tai käynnistivät uusia aloitteita kyseisiin tilanteisiin puuttumiseksi esimerkiksi tekemällä muutoksia vastaanotto-olosuhteisiinsa vastaanotto-olosuhteita koskevan direktiivin (2024) 21 artiklan ja turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinta-asetuksen 18 artiklan mukaisesti. Näissä säännöksissä määrätään, että hakijalla, jolle on ilmoitettu päätöksestä siirtää hänet hakemuksen käsittelystä vastuussa olevaan jäsenvaltioon, ei enää ole oikeutettu vastaanotto-olosuhteisiin nykyisessä oleskelumaassa, mutta hänellä säilyy oikeus EU:n lainsäädännön mukaiseen elintason.

5. Vastuu kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta

Vuonna 2025 EU+-maissa toteutettiin yhteensä 18 000 Dublin-siirtoa, mikä on samaa luokkaa kuin vuonna 2024 (ks. kaavio 2). Kun otetaan huomioon tilastot vuodesta 2019 lähtien, luku on ajanjakson toiseksi suurin, mutta jää selvästi alle pandemiaa edeltäneen tason. Vastaanottojärjestelmien kuormitus tietyissä EU+-maissa vaikutti edelleen merkittävästi Dublin-siirtojen toteuttamiseen.

Vaikka kansalliset tuomioistuimet pääosin vahvistivat siirrot, yksi tärkeimmistä syistä kansallisten viranomaisten päätösten kumoamiseen oli ajantasainen näyttö vakavista ongelmista, jotka koskivat aineellisten vastaanotto-olosuhteiden saatavuutta vastuussa olevassa valtiossa.

Kaavio 2. Tehtyjen siirtojen määrä suhteessa hyväksytyjen Dublin-pyyntöjen kokonaismäärään, 2025

Lähde: EUAA:n varhaisvaroitus- ja valmiusjärjestelmän tiedot 3. helmikuuta 2026.

EU+-maissa keskityttiin siirtymään Dublin III -asetuksen soveltamisesta uuden Eurodac-asetuksen ja turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinta-asetuksen soveltamiseen. Vuoden 2025 aikana selvitettiin useita oikeudellisia ja käytännön epäselvyyksiä, mutta jotkin kysymykset ratkaistiin vasta silloin, kun täytäntöönpanopäätös vuotuisen solidaarisuusrahaston perustamisesta vuodelle 2026 hyväksyttiin virallisesti 19. joulukuuta 2025. Vaikka jotkut kansalliset viranomaiset päättivät odottaa selvennyksiä ja laatia vasta sen jälkeen tarkemman täytäntöönpanosuunnitelman, suurin osa viranomaisista aloitti suunnittelun erilaisten skenaarioiden pohjalta.

Dublin-yksiköt pyrkivät yhdessä purkamaan käsittelyruuhkia, jotta mahdollisuuksien mukaan välttäisi vanhojen ja uusien sääntöjen samanaikaiselta soveltamiselta sopimuksen voimaantulon jälkeen. Dublin-yksiköissä kärsittiin kuitenkin edelleen henkilöstöpuhasta. Lisäksi sekä käynnissä olevien tapausten hoitaminen että koulutukseen osallistuminen samanaikaisesti oli haastavaa monille Dublin-yksiköiden työntekijöille. Useat viranomaiset korostivat, että myös Dublin-yksiköiden ulkopuolella toimivat sidosryhmät tarvitsevat kohdennettua koulutusta ymmärtääkseen uudet säännöt ja pystyäkseen esimerkiksi antamaan hakijoille oikeaa tietoa menettelystä.

EU+-maiden suurimpana haasteena tässä siirtymäprosessissa oli tietojärjestelmien mukauttaminen. Tähän kuului asianhallintajärjestelmien uudelleenmäärittelyä, jotta uudet lomakkeet, mallit ja työnkulut saataisiin sisällytettyä niihin. Useissa maissa Eurodac-järjestelmän ja turvapaikka-asioiden ja muuttoliikkeen hallinta-asetuksen soveltamiseen liittyvät IT-hankkeet ovat olleet osa laajempaa digitalisointiohjelmaa.

EUAA:n varhaisvaroitus- ja valmiusjärjestelmän alustavien tietojen mukaan vuonna 2025 tehtiin 120 000 päätöstä vastauksena lähetettyihin Dublin-pyyntöihin. Tämä merkitsi 24 prosentin laskua vuoteen 2024 verrattuna ja taso oli alhaisin sitten vuoden 2021. Lasku viittaa siihen, että edelleen liikkuminen – eli tilanteet, joissa turvapaikanhakija siirtyy ensimmäisestä saapumismaasta toiseen jättääkseen uuden hakemuksen – on vähentynyt, mikä on linjassa turvapaikkahakemusten yleisen vähenemisen kanssa.

6. Uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskeva yhdenmukainen toimintamalli

Poliittiset, operationaaliset ja taloudelliset rajoitteet haittasivat uudelleensijoittamisen ja humanitaarisen maahanpääsyn kehitystä vuonna 2025. Pakolaisten uudelleensijoittumista haitanneita tekijöitä olivat muun muassa:

- kysymykset, jotka liittyvät sopimuksen säännösten täytäntöönpanoon teknisellä tasolla, kuten tietojen säilyttämiseen ja siirtämiseen Eurodac-asetuksen mukaisia prosesseja käyttäen
- Lähi-idän epävakaa turvallisuustilanne ja poliittinen tilanne, joka aiheutti haasteita operatiivisella tasolla

- joidenkin EU+-maiden vastaanottojärjestelmien jatkuva kuormittuneisuus, joka rajoitti maiden kykyä ottaa vastaan uudelleensijoitettuja pakolaisia.

Tästä seurasi, että vaikka 14 maata oli tehnyt vuosille 2024–2025 yhteensä 61 000 sitoumusta EU:n uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskevan järjestelmän puitteissa, EU+-maihin saapui vuonna 2025 vain noin 10 000 pakolaista – vuonna 2024 saapuneiden lähes 14 000 pakolaisen lisäksi. Syyrialaiset olivat olleet eniten uudelleensijoitettu kansalaisryhmä jo kymmenen vuoden ajan. Vuonna 2025 afganistanilaiset (2 900) nousivat kuitenkin ensimmäiselle sijalle. Seuraavina olivat syyrialaiset (1 800), Kongon demokraattisen tasavallan kansalaiset (1 600) ja sudanilaiset (1 400).

Joulukuussa 2025 neuvosto hyväksyi unionin ensimmäisen uudelleensijoittamista ja humanitaarista maahanpääsyä koskevan kaksivuotissuunnitelman vuosille 2026–2027. Yhdeksän maata lupasi osoittaa käyttöön yhteensä 10 430 paikkaa, joista 8 330 on uudelleensijoittamiseen tarkoitettuja paikkoja ja 2 100 humanitaariseen maahanpääsyyn tarkoitettuja paikkoja. Kansallisten sitoumusten merkittävä supistuminen heijasti EU:n tasolla tapahtunutta yleistä laskua maahantulon sallimisessa.

7. Suojelua saavien henkilöiden kansainvälisen suojelun myöntämisperusteiden täyttymistä ja kotouttamista koskevat oikeudet

Suojelun sisällöllä tarkoitetaan oikeuksia, joihin tietynlaista suojelua saavilla henkilöillä on oikeus turvapaikkamaassa, sekä niihin liittyviä velvoitteita. Suojelu myönnetään, kun hakijat saavat myönteisen päätöksen pakolaisaseman tai toissijaisen suojeluaseman (joihin viitataan myös koko EU:n kattavina suojeluasemina) myöntämisestä. Hyväksytyjen turvapaikkahakemusten osuudella eli hyväksymisasteella tarkoitetaan myönteisten päätösten lukumäärää prosenttiosuutena kansainvälistä suojelua koskevista hakemuksista tehtyjen päätösten kokonaisuudesta. Vaikka kansallisissa suojelun muodoissa voidaan myöntää suojeluasema kolmansien maiden kansalaisille, näitä asemia – joita ei ole yhdenmukaistettu EU+-maiden välillä – ei yleensä oteta huomioon laskettaessa hyväksymisastetta.

Vuonna 2025 kansainvälisen suojelua koskevien hakemusten hyväksymisaste laski vuoden 2024 42 prosentista 29 prosenttiin, mikä on merkittävä lasku. Tämä väheneminen oli uskottavasti – ainakin osittain – seurausta päätöksenteon keskeyttämisestä syyrialaisien jättämien hakemusten osalta, sillä tämän ryhmän osuus myönteisistä päätöksistä on ollut viime vuosina suuri. Lisäksi noin 56 prosenttia päätöksistä koski kansalaisia maista, joista saatavien hakemusten hyväksymisaste on alhainen. Kun tarkastellaan vuonna 2025 tehtyjä päätöksiä kansallisuuden mukaan, niin niistä 69 kansallisuudesta, joiden osalta tehtiin vähintään 1 000 päätöstä, 42:lla hyväksymisaste oli alle 20 prosenttia.

Turkin, Venezuelan, Bangladeshin ja Kolumbian kansalaiset (lueteltu laskevassa järjestyksessä) saivat kolmanneksen kaikista kielteisistä päätöksistä. Venezuelalaisille ja kolumbialaisille myönnettiin kuitenkin usein kansallista suojelua tai heidät siirrettiin eri oleskelulupatyypin piiriin. Hyväksytyjen turvapaikkahakemusten osuus oli korkea äärimmäisen voimakkaasti tai voimakkaasti konfliktien koettelemien maiden kansalaisten osalta. Hyväksymisaste oli 70–90 prosentin välillä, kun oli kyse Sudanista, Malista, Haitista, Ukrainasta ja Myanmarista (Burmasta) tulevista hakijoista (lueteltu laskevassa järjestyksessä).

EU+-maat jatkoivat maahanmuuton rajoittamista perheenyhdistämiskäytäntöjen kautta. Tällä tavalla pyritään lieventämään turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmien sekä toisinaan myös kansallisten ja kunnallisten sosiaalijärjestelmien kuormitusta. Viime vuosina YK:n pakolaisjärjestö (UNHCR), muut kansainväliset järjestöt, ajatushautomot, tiedeyhteisö ja kansalaisjärjestöt ovat toistuvasti varoittaneet siitä, että perheenyhdistämistä koskevien tiukempien sääntöjen soveltaminen voi vaikuttaa kielteisesti kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kotoutumiseen.

EU+-maat jatkoivat näiden henkilöiden kotoutumisen edistämistä käynnistämällä uusia strategioita ja toimia, joilla pyritään parantamaan heidän pääsyään työmarkkinoille ja koulutukseen. Näistä toimista huolimatta kansainvälistä suojelua saavat henkilöt kohtasivat EU+-maissa edelleen esteitä yrittäessään oppia kieltä, pyrkiessään koulutukseen tai etsiessään työpaikkaa. Myös asumiseen liittyvät haasteet vaikuttivat edelleen heidän kotoutumisenäkymiinsä. Kansalaisjärjestöt olivat edelleen avainasemassa kansainvälistä suojelua saavien tehokkaassa kotouttamisessa. Ne tarjosivat monenlaisia tähän tarkoitukseen kehitettyjä palveluita.

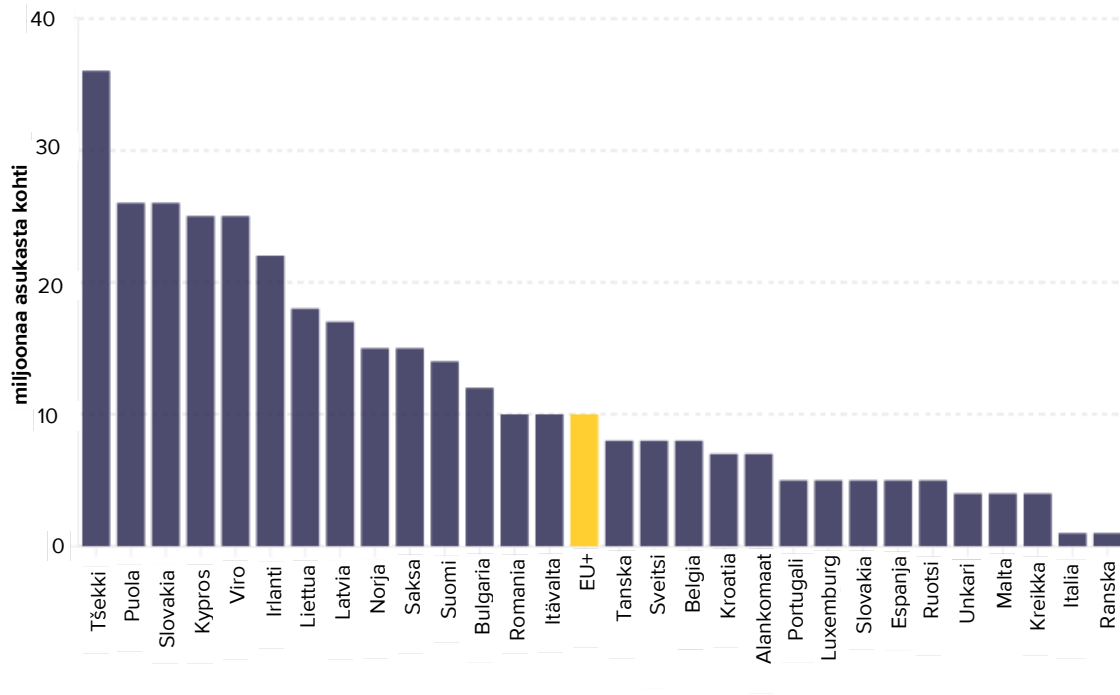

Tietolaatikko 1. Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden tilapäinen suojeleminen

Vuoden 2025 lopussa EU+-maissa oli noin 4,5 miljoonaa tilapäistä suojelemaa henkilöä. Tämä luku on pysynyt melko vakaana vuoden 2023 alusta lähtien, ja sen osuus on edelleen suuri niiden henkilöiden kokonaismäärässä Euroopassa, joilla on suojelemtarpeita. Väestön kokoon suhteutettuna Tšekissä, Puolassa ja Slovakiassa oli asukasta kohden eniten Ukrainasta siirtymään joutuneita henkilöitä (ks. kaavio 3).

Kaavio 3. Tilapäistä suojelemaa saavien henkilöiden määrä miljoonaa asukasta kohti vastaanottavan maan mukaan, joulukuun 2025

Huomautus: * = tiedot haettu ennen helmikuuta 2026

Lähde: Väestön koko: Eurostat (DEMO_GIND), haettu 5. helmikuuta 2026. Tilapäistä suojelemaa saavat henkilöt: Eurostat (MIGR_ASYTPSM), haettu 10. helmikuuta 2026.

Venäjän hyökkäyssodan neljäntenä vuonna EU+-maat pyrkivät edelleen kohdentamaan toimiaan enemmän pitkän aikavälin ratkaisuihin muun muassa tarjoamalla mahdollisuuksia siirtymä vaihtoehtoiseen kansalliseen oleskelulupaun. Samalla ne jatkoivat kotoutumisen edistämistoimia monilla eri tasoilla, muun muassa työmarkkinoilla ja koulutuksessa. Useissa EU+-maissa perustetut "Unity Hub" -keskukset tarjoavat apua työllistymiseen, kielikursseja, neuvontaa ja joissakin tapauksissa tukea vapaaehtoiseen paluuseen.

Oikeuskäytännön kehitys sekä kansallisella että EU:n tasolla on entisestään selkeyttännyt tilapäistä suojelemaa ja kansainvälistä suojelemaa koskevien menettelyjen välistä vuorovaikutusta.

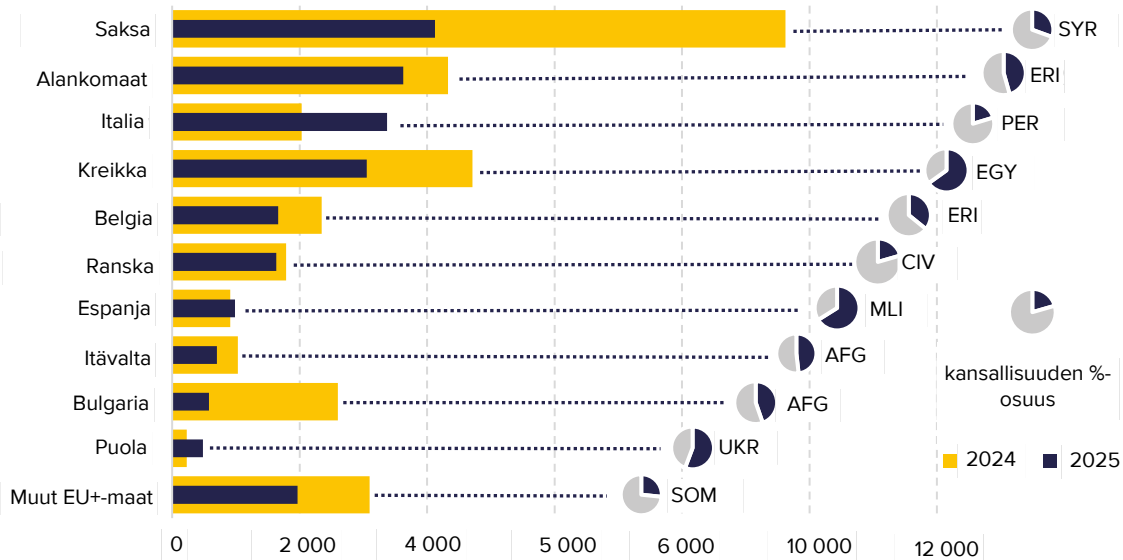
8. Oikeudelliset takeet lapsille ja erityistarpeisille hakijoille

Erityistarpeisten henkilöiden suojelun tehostamiseksi sopimus sisältää toimenpiteitä, joilla pyritään entistä nopeammin tunnistamaan heidän menettelyihin ja vastaanottoon liittyvät tarpeensa ja tarjoamaan tukea. EU+-maiden suurimpana haasteena on edelleen näiden suojatoimien käytännön toteuttaminen. Tämän alan valmiuksien parantamiseksi kansalliset viranomaiset järjestivät vuonna 2025 koulutusta eri sidosryhmille ja kehittivät tietojärjestelmiä helpottamaan prosessiin osallistuvien eri ammattiryhmien välistä yhteistyötä.

Vuonna 2025 alaikäiset, jotka olivat ilmoittaneet olevansa ilman huoltajaa, jättivät 22 000 turvapaikkahakemusta, mikä on noin kolmanneksen vähemmän kuin vuonna 2024 ja vähiten sitten vuoden 2020. Vaikka hakemusten absoluuttinen määrä väheni eniten Saksan osalta, maa sai edelleen eniten hakemuksia (4 100), mikä on lähes viidesosa kaikista hakemuksista (ks. kaavio 4). Saksan jälkeen seuraavina olivat Alankomaat (3 600), Italia (3 400) ja Kreikka (3 100). Vuonna 2025 yli puolet ilman huoltajaa olevien alaikäisten jättämistä turvapaikkahakemuksista koski viittä kansallisuutta: afganistanilaisia (2 800), eritrealaisia (2 400), egyptiläisiä (2 300), somalialaisia (2 300) ja syyrialaisia (2 100, mikä on pienin tilastoitu määrä).

Kaavio 4. Kymmenen EU+-maata, jotka vastaanottivat eniten hakemuksia ilman huoltajaa olevilta alaikäisiltä, vuonna 2025 verrattuna vuoteen 2024, ja ilman huoltajaa olevien alaikäisten ensisijaisen kansalaisuuden mukaan jätettyjen hakemusten osuus, 2025.

Lähde: EUAA:n varhaisvaroitus- ja valmiusjärjestelmän tiedot 3. helmikuuta 2026.

Turvapaikkaviranomaiset jatkoivat lakien ja toimintalinjojen tarkistamista edistääkseen siirtymää monitieteiseen iän arviointiin, turvapaikkamenettelyasetuksen edellyttämällä tavalla ja vuonna 2025 julkaistun EUAA:n [käytännön oppaan](#) mukaisesti. Useissa EU+-maissa oli pulaa laillisista holhoojista, joita olisi voitu nimetä vastaamaan ilman huoltajaa olevien alaikäisten hoidosta ja tukemisesta. EU:n rahoittamassa GuardianXChange-hankkeessa vahvistettiin edunvalvonnan palveluja neljässä osallistuvassa EU+-maassa eli Belgiassa, Puolassa, Portugalissa ja Sloveniassa.

Koska tarkistettu EU:n ihmiskaupan vastainen direktiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä heinäkuuhun 2026 mennessä, EU:n jäsenvaltiot ovat toteuttaneet erilaisia hankkeita ja koulutustoimia ihmiskaupan ehkäisemiseksi ja uhrien tunnistamisen tehostamiseksi. Muuttoliike- ja turvapaikkasopimusta koskevien ehdotusten esittämisen jälkeen useat sidosryhmät ovat ilmaisseet huolensa muutosten mahdollisista kielteisistä vaikutuksista hakijoihin, joilla on erityistarpeita koko turvapaikkamenettelyn ajan. Koska lainsäädäntöprosessi on käynnissä kansallisella tasolla, nämä huolenaiheet nousivat usein esiin kansallisessa keskustelussa lakiesityksiä koskevissa kommentteissa.

Vaikka vastaanottokeskuksissa on pyritty tukemaan erityistarpeita omaavia hakijoita paremmin, useista EU+-maista on saatu ilmoituksia puutteellisista olosuhteista ja riittämättömästä tuesta. Syynä ongelmiin on ollut esimerkiksi resurssien puute tai katkokset ja viivästykset rahoituksen saamisessa. Huoli erityistarpeita omaavien henkilöiden – etenkin alaikäisten lasten – säilöönnotosta on noussut toistuvasti esiin, ja se on kirjattu tuomioistuinten päätöksiin sekä mainittu kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen raporteissa. Useissa oikeustapauksissa on tarkasteltu myös Dublin-siirtojen ja -palautusten yhteydessä ilmeneviä erityistarpeita ja haavoittuvuutta.

Loppuhuomautukset

Viime vuotta leimasivat intensiiviset valmistelut muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen käytännön toteutuksen eteen, jotta oltaisiin valmiita kesäkuuhun 2026 mennessä. Sekä EUAA että kansalliset viranomaiset panostivat merkittävän määrän resursseja luodakseen perustan uudelle kehykselle, jolla eurooppalaista suojelujärjestelmää hallinnoidaan.

EU+-maat osoittivat tähän tarkoitukseen huomattavat määrärahat ja nopeuttivat hankintamenettelyjä varmistaakseen, että Eurodac-järjestelmä saadaan käyttöön aikataulun mukaisesti. Viime vuosina tehtyjen henkilöstökrytointien jälkeen kansalliset turvapaikkaviranomaiset ovat keskittyneet vähentämään vireillä olevien päätöstä odottavien asioiden määrää, jotta eri lainsäädäntökehysten rinnakkaiskäytölle olisi mahdollisimman vähän tarvetta kesäkuun 2026 jälkeen. Useat maat ovat panostaneet monitoimikeskusten perustamiseen, joissa suojelutarpeen arviointi, rajalla tapahtuva turvapaikkamenettely sekä palauttamismenettely voidaan hoitaa samassa paikassa.

EUAA tuki EU+-maita näissä ponnisteluissa monenlaisten toimien avulla. Virasto laati ohjeita ja työkaluja uusia menettelyjä silmällä pitäen, päivitti olemassa olevia oppaita ja koulutti kansallisten viranomaisten edustajia sopimuksen säännöksistä. Virasto tarjosi suoraa operatiivista tukea 12 maassa. EU:n tasolla virasto analysoi uusimpia kehityskulkuja ja toimitti nopealla aikataululla tilannekatsauksia tukeakseen Euroopan komissiota vastatoimien ohjaamisessa sekä tarjotakseen kansallisille päätöksentekijöille kattavampaa tietoa.

Valmistelutyötä helpotti jonkin verran se, että vuonna 2025 hakemusten määrä laski 822 000:een, mikä oli alhaisin taso sitten vuoden 2021. Näin ollen kansalliset viranomaiset pystyivät keskittämään enemmän resursseja uusien työnkulkujen, pysyväisohjeiden ja mallien kehittämiseen sekä näiden uusien lähestymistapojen kokeiluun kansallisessa kontekstissa.

Sopimuksen voimaantulo vuonna 2026 tulee osoittamaan edellä mainittujen panostusten käytännön hyödyn. Sopimuksen hyväksymisen jälkeen sidosryhmät ovat korostaneet, että sopimusta arvioidaan jatkossa sen perusteella, pystytäänkö sen avulla luomaan kestäviä turvapaikka- ja vastaanottojärjestelmiä, joilla on kyky sopeutua maailmassa tapahtuviin nopeisiin muutoksiin. Yhteiseen eurooppalaiseen turvapaikkajärjestelmään liittyvän uudistuksen käytännön merkitys ja vaikutukset nousevat huomion kohteeksi vuoden 2026 aikana. Nähdään esimerkiksi, missä määrin uudistus mahdollistaa oikeudenmukaisen vastuunjaon jäsenvaltioiden välillä.

Uudet järjestelyt joutuvat testiin kriisitilanteissa, ja järjestelmän on pysyttävä joustavana, jotta se pystyy vastaamaan globaaleihin kehityskulkuihin sekä EU:n ja kansallisen tason kehitykseen. Muuttuva tilanne politiikan, turvallisuuden ja talouden aloilla sekä kansainväliset kriisit ja sodat ovat vaikuttaneet humanitaarisen rahoituksen saatavuuteen ja mekanismeihin, joilla kotiseudultaan siirtymään joutuneiden henkilöiden tilannetta pyritään ratkaisemaan maailmanlaajuisesti. Konflikteista, kuten sodista Iranissa ja Ukrainassa, johtuvat suojelutarpeet todennäköisesti lisääntyvät, kun määrärahat ovat maailmanlaajuisesti vähenemässä.

Monimutkaisten, maailmanlaajuisten keskinäisriippuvuuksien keskellä Eurooppa on aktiivisesti ryhtynyt yhteistyöhön ja solminut kumppanuuksia kolmansien maiden kanssa tavoitteenaan kehittää valmiuksia tehokkaan suojelun tarjoamiseksi ja sääntöjenvastaiseen muuttoliikkeeseen puuttumiseksi. Jos kumppanimaat kehittävät valmiuksiaan siten, että niillä

on kyky hallita muuttoliikettä perusoikeuksia kaikilta osin kunnioittaen, voidaan globaalia suojelun aluetta mahdollisesti laajentaa.

Ensimmäisessä EU:n muuttoliike- ja turvapaikkastrategiassa vahvistetaan Euroopan tason politiikan suuntaviivat seuraaviksi viideksi vuodeksi. Kun painopiste on vahvasti rajavalvonnan tehostamisessa, turvapaikkajärjestelmien väärinkäytön torjumisessa tiukkojen sääntöjen avulla sekä nopeissa ja tehokkaissa palautuksissa, voi seurauksena olla hakemusten määrän laskun jatkuminen EU+-maissa. Turvapaikkamenettelyasetukseen tehdyt turvallisen maan käsitteitä koskevat muutokset ja uuden palauttamisasetuksen edistyminen voivat uusien tulokkaiden näkökulmasta muodostaa pelotteen. Käytännössä ne voivat myös rajoittaa kansainvälistä suojelua tarvitsevien mahdollisuuksia saada suojelua.

Sopimuksen käytännön soveltamista ja sen tehokkuuden parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä seurataan tarkasti kansallisella tasolla. Seurannan kohteena ovat todennäköisesti esimerkiksi hakijoiden suojelutarpeen arviointi, suojelun piiriin pääsyn epäämispäätösten antaminen hakijoille, jotka ovat kulkeneet kolmannen maan kautta ja olisivat voineet hakea sieltä tehokasta suojelua, sekä osa käsittelyn tehostamiseksi ehdotetuista digitaalisista ratkaisuista. Sopimuksen soveltamisen alkaessa kansalliset viranomaiset mukauttavat järjestelmänsä omassa maassaan saatujen ensimmäisten kokemusten perusteella. Vuonna 2026 ja tulevina vuosina on odotettavissa oikeudellisia selvennyksiä vaativia kysymyksiä, joita käsitellään kansallisissa tuomioistuimissa, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa ja Euroopan unionin tuomioistuimessa.

Muuttoliikkeen hallinnan laajemmassa yhteydessä tapahtuva kehitys – kuten Espanjan hallituksen päätös kolmansien maiden kansalaisten oleskelun poikkeuksellisesta laillistamisesta kotoutumisen edistämiseksi – vaikuttaa myös kansallisten turvapaikkaviranomaisten työmäärään ja siten sopimuksen käytännön toteutukseen. Kun tarkastellaan tilapäistä suojelua koskevan direktiivin nojalla rekisteröityjen 4,5 miljoonan ukrainalaisen tulevaisuutta, useat maat ovat alkaneet luoda siirtymäreittejä tilapäisestä suojelusta toisenlaiseen oleskelulupaan, mikä avaisi heille uusia mahdollisuuksia jäädä EU+-maihin. Tämä suuntaus todennäköisesti entisestään korostuu vuonna 2026, kun tilapäistä suojelua koskevan järjestelmän voimassaolon jatkon päättymisajankohta maaliskuussa 2027 lähestyy.

Tässä toimintaympäristössä EU+-maat tarvitsevat ajantasaista ja tosiasioihin perustuvaa tietoa voidakseen mukauttaa menettelyjään oikea-aikaisesti. EUAA:lla on tässä keskeinen rooli, sillä se voi hyödyntää kehittyneitä tilannetietoisuuteen keskittyneitä toimintojaan, ja sen yhteistyöverkostot tarjoavat foorumin hyvien käytäntöjen vaihtoon ja haasteiden ratkaisemiseen. Vuonna 2025 virasto tarjosi aktiivisesti tukea EU+-maille sopimuksen käytännön toteuttamisen siirtymävaiheessa, ja myös vuonna 2026 ja sen jälkeen se on valmis antamaan suoraa tukea sekä ylläpitämään rakentavaa vuoropuhelua parannetun suojelua palvelevan ympäristön luomiseksi Eurooppaan. Koska sidosryhmien on luovittava monimutkaisten sopimukseen liittyvien toimenpiteiden ja nopeasti muuttuvien poliittisten olosuhteiden keskellä, tiedottaminen ja osallistaminen ovat yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän tulevaisuuden kannalta entistäkin tärkeämpiä.

Turvapaikkaraportti 2026: Tiivistelmä

Turvapaikkaraportti 2026 on kansainväliseen suojeluun liittyvien tietojen luotettava tietolähde, jossa tehdään kattava yleiskatsaus turvapaikka-alan merkittävimpiin edistysaskeliin vuonna 2025. Tämä tiivistelmä on lyhennelmä itse raportista.

Euroopan unionin turvapaikkavirasto (EUAA) kerää tietoja kaikista Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän näkökohdista. Tätä varten raportissa kerrotaan kansainväliseen suojeluun liittyvien politiikkojen, käytäntöjen ja lainsäädännön tärkeimmistä suuntauksista ja esitetään keskeiset indikaattorit viitevuotta 2025 varten. Esimerkkejä annetaan oikeuskäytännöstä, jossa tulkitaan EU:n ja kansallisia lakeja EU:n turvapaikkasäännösten yhteydessä.

Turvapaikkaraportti 2026 perustuu useista eri lähteistä saatuihin tietoihin, muun muassa kansallisten viranomaisten, EU:n toimielinten, kansainvälisten järjestöjen, kansalaisjärjestöjen ja yliopistojen näkemyksiin. Näin saadaan esiin erilaisia näkökulmia. Raportissa käsitellään ajanjaksoa 1.1.–31.12.2025, ja siinä esitetään uusimmat edistysaskeleet kansainvälisen suojelun alalla Euroopassa.